

ХЕТАРГ

Адамашна аьхна а, атта а хила деза

2

ИНТЕРВЬЮ

Фарз марханаш кхабаран деза гІиллакхаш

3

ИСКУССТВО

Кавказ – художникан кхоллараллехь

4

Керлачу ценош чу кхелхина

Веданхой баккхийбина а ца бовлу шайна динчу совгІатах

Масех де хьалхьа Веданхь даздаран хьолехь схьайиллира токхамаш хиллачу Веданан кІоштан ЦЕ-Веданарчу а, Гуьнарчу а бахархошна лерина йолу керлачу ценойн поселок. Шийтта дийнахь дин девлира ценош. Кхузахь бу Кадырова Аймани Несиевнин цІарах болу керла урам. Цу юкьадоьду 17 цІа. Иштта Сольжа-ГІалахь пхехь стагана хІусамаш а елла.

Оцу даздаршкахь дакъалоцущ вара Нохчийн Республикин Куьйгалхо Кадыров Рамзан а, Нохчийн Республикин Куьйгалхочун а, Правительствон а Администрацин куьйгалхо Кадыров Ислам а, Нохчийн Республикин муфти Межиев Салахь-Хьаьжа а, министерствийн, ведомствийн куьйгалхой а, кІоштийн куьйгалхой а, кхиберш а. Меро-прияті дІайолаелира сарахь бархІалгалчух ах даьлча.

Нохчийн Республикин Куьйгалхочо Кадыров Рамзана керлачу ценойн дай декь-албеш элира:

– Вай тахана гулделла токхамаш хиллачу меттигашкара бахархой керлачу хІусамашна чубахийта. Кхузахь динарГ 17 цІа ду. Иштта, Шуйьтан кІоштахь дан лерина 30 цІа а ду, Нажи-Юьртан кІоштахь а дийр ду иштта ценош. Россин кхечу регионашкахь хІара тайпа белхаш бан дукха хан езахь а, вайн республикин ГІишлошІярхошна юха а цІкьа хайитина шайга йоццачу хенахь болх балой. Ас даггара декьалбо керлачу ценойн дай!

Иштта, республикин Куьйгалхочо хайитира, токхамийн хиламаш лаьмнийн

кІошташкахь хІинца а дІабольхуш хилар а, бахархойн хьелаш тодарна лерина болу болх кхилла дІахьуриг хилар а.

Бахархойн керла хІусамаш беркате хилийтар доьхуш дола дира Нохчийн Республикин муфти Межиев Салахь-Хьаьжас.

Цул тІаьхьа, даздаран хьолехь цІен аса хадіра Кадыров Рамзана а, токхамаш хиллачу

юьртарчу цІхана йоккхачу стага а.

Кадыров Рамзан хьаьжира керлачу хІусамашка а, цо масех доьзална дІаделіра Сольжа-ГІалахь царна лерина йолчу керлачу петарийн догІанаш а.

Нохчийн Республикин Куьйгалхочунна баркалла олущ кьамелаш дира токхамаш хиллачу ЦЕ-Веданарчу а, Гуьнарчу а ба-

хархоша.

Дагаданйта лаьа, Нохчийчоьнан лаьмнийн кІошташкахь токхамаш дукха хан йоццущ догІанаш эхар бахьанехь буйла-беллера. И бахьанехь Шуйьтан а, Веданан а, Нажи-Юьртан а кІошташкарчу цІхьайолчу ярташна а дикка зенаш динера. Цундела Нохчийн Республикин Куьйгалхо оцу меттигашкахь хилира, йоццачу хенахь, марханаш дастале, бахархошна керла цІенош даран декхар кІоттигІа ГІишлошІярхошна хьалха. И декхар цара Веданхь сийлаллица кхочущ а дина.

Шайна еллачу керлачу хІусамашна чоГІа резахилла, самукьадаьлла бара Веданан кІоштан бахархой. Бахархойн дахарна мел оьшу бегІийла хьелаш долу тоьлла цІенош ду уьш. Электросерло, хи, газ – дерриге а долуш ду. Иштта, оцу цІеношкахь ю берашна лерина дуккха а кІеда тайнигаш. Дерриге а берашна дасайийкІира хьалххе эцна йолу а вилспеташ.

ЧоГІа самукьане, вошаллин хьолехь дІаьхара и суьйре. Гулбелларш берриге а самукьадаьлла бара оцу боккхачу хиламах. Иштта цахуьлийла а дацара, хІунда аьлча Нохчийн Республикин Куьйгалхочух Кадыров Рамзанах кхин а цІкьа доккха беркат даьлла меттиг ю иза.

ЦІхьанакхетар дерзош Нохчийн Республикин Куьйгалхочо Кадыров Рамзана а, оцу даздарийн кхечу дакъалацархоша а цІггахь марха даьстира.

І.МУРТАЗОВ

Евросоюзана юкьара дІаьларан хьокьехь Великобританехь референдум дІаьхьаро йоккха ГІовГІа эккхийтина Европин пачхьалкхашкахь. Финлядин а, Германин а бахархоша дІахьедина шайш а иштта референдум дІаьхьа луш хилар.

Шемарчу Дамаск провинцехь йолчу масех кІошта герзаш диттина «Джебхат-ан-Нусра» террористийн организацин зуламхоша.

Пракьан Іедалан эскарша а, кхерамазаллин ницкьаша а «Іблisan пачхьалкхан» ГІеранех цІанийна кху деношкахь Эль-Фаллуджа шахьар, цІггахь лаххара а 2–3 террорист хІаллаквина.

Шемахь машар а, масІалат а хІла луш болчу бахархойн барам денна алсамболуш бу. Таханлерчу дийнахь 163 юьртарчу а, ГІаларчу а бахархоша куьйгаш яздина цу хьокьехь болчу бартана.

Сомалин пачхьенерчу Магодинерчу цІхана отельна ГІелетира «Аш-Шабат» террористически организацин зуламхой. Цара и зулам деш 15 стаг вийра. Іедалан эскарша террористехь паргІатІаьккхина отель.

Чинехь боккха ши бохам хІлла ГІаьхьарчу деношкахь. ЧоГІа мехаш а хьокьущ, ша а тухуш догІанаш дахкар а, токхамаш хилар а бахьанехь 99 стаг кхелхина, туристаш ГІехь болчу автобусах цІеялар бахьанехь 35 стаг кхелхина.

Малхбузе Вирджинехь (США) хиш дистина, ярташка хьаьвда. ЦІггахь 26 стаг кхелхина, ГІеннаш цІенош дохийна.

Панамин татол шордаран а, кІаргдаран а белхаш чекхбаьхначул ГІаьхьа юха а болх бан доладелла. ХІинца даккхий хІурдакеманаш а дІасалелалур ду цу чухула.

Испанехь хенал хьалха Парламенте харжамаш бар дІаьхьхара кІрандийнахь. Юьхьанцарчу жамІашца мелла а хьалха ю консервативнийн халкьан парти.

Россин Пачхьалкхан Думин Председателла С.Нарышкина дІаьхьедина Пачхьалкхан Думин Іаьстенан сессие шен болх чекхбаьккхина хилар а, керла харжамаш дІаьхьхалц депутаташа комитеташкахь болх бийриг хилар а.

Кировски областан губернатор Н.Белых бехке веш ву боккхачу барамехь кхазь эцарна. 400 эзар евро кхазь схьаьцучу хенахь лаьцна иза бакьонаш ларІяран организацин векашна.

МАРХАДАСТИЙТАР

«Рамаданан четарахь» – Нохчийн Республикин суьйре

ХІокху деношкахь, Нохчийн Республикин Куьйгалхочун Кадыров Рамзанан ГІедиллара, Москварчу «Рамаданан четарахь» дІаьхьхара Нохчийн Республикин суьйре (мархадастийтар). ЦІггахь Нохчийн Республикин цІарах дакъалецира республикин Правительство вице-премьера, Россин Федерацин Президент волчохь Нохчийн Республикин Куьйгалхочун юьззина бакьонаш йолчу векала Таймасханов Бекхана, республикин бусалба динан урхаллин председателан заместительша Хирахматов Хьамзата а, Курбанов Суфьяна а.

«Рамаданан четарахь» гулбелларш мархийн баттана декьалбира Б.Таймасхановс. Цул тІаьхьа цІггахь Нохчийн Республикин суьйре дІаьхьарехь ГІо-накьосталла лаьцна-чарна дечу Кьурьанашца совгІаташ а дира.

Билгалдаккха доГІу, «Рамаданан четарахь» хІинцале ГІалГІайн а, ГІумкийн а (иштта Дагестанан кхидолчу халкьийн а) суьйренаш дІаьхьхна хилар. РоГІера суьйренаш лерина хир ю азербайджанан а, ногІлийн а халкашна.

«Рамаданан четар» – Москвахь ХІора шарахь дІаьхьш йолу куьлтурно-ГІоьналлин проект ю. Иза вовшахтохарехь дакъалоцу Москван бусалба динан урхалло а, Правительство а, Россин Муфтийн совето а. Проект кхочушІяран адрес: Москва, Минскан урам, 2-ГІа цІа, «Б» корпус.

Мархийн бутт чекхбалалц муьлххачу а стеган (динца кьастам а боцуш) таро ю цІггахь марха даста а, ХІума кхалла а.

І.ХАСАХАНОВ

КХЕТАШО

Адабийн кхерамазаллин ГІуллакхаш дийцаре дира

ХІокху деношкахь Нохчийн Республикин экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а министрствехь

ЦІггахь дІаьхьхара Нохчийн Республикин Правительствои Председателан заместителя, экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а министр Магомадов Іаьдуллас куьйгалла дечу Нохчийн Республикин Правительствои чрезвычайийн хьелаш цахилийтарехула а, уьш дІадахарехула а, республикехь цІеяларан кхерамазалла латторехула а йолчу комисиин кхеташи.

ЦІггахь дакъалецира республикин министрствийн, ведомствийн, кІоштийн администрацийн а, чрезвычайийн хьелашкахула а, цІеяларан кхерамазалла латторехула а йолчу комитетийн куьйгалхоша.

Тайп-тайпана мехала ГІуллакхаш дийцаре дира кхета-шонехь. І.Магомадовс билгалдаккхара уьш дерриге а кьаьсттин тергонехь латтош хилар, хІунда

аьлча, уьш уггаре а хьалха дешаран, медицинн, социальн учрежденешкахь адамашна кхерамазалла хилийтарна а, бераш лазор ца хилийтарна а, аьхкенан муьрахь (бераш садаІа, могашал-

ла тоян дІасадольхуш) некъан боламан кхерамазалла ларІярна а ГІехьажийна ду.

Кхеташонан юьхьхехь гулбеллазор дийцира 2016-чу шеран асаран (июнь) беттан 9–11-чуй

деношкахь республикин цІхьамоГІа кІошташкахь дІакхайкхийна хиллачу чрезвычайийн хьолан ГІаьхьалонаш дІаьхаран болх дІабахьарх лаьцна. Оцу темина лерина доклад йира І.Магомадовс. Бохамаш нисбелча, сиконца царна дукььало а йина, ГІаьхьалонаш дІаьхарехь кьаьхьегначу цІхьамоГІа ведомствийн куьйгалхошна а, белхахозна а даггара баркалла элира цо.

– Россин МЧС-н Нохчийн Республикехула йолчу Коьртачу урхалин, Нохчийн Республикин автомобиллийн некъийн министрствон, юьртан бахаман министрствон, Республикин Правительствои чрезвычайийн хьелийн ГІаьхьалонаш цахилийтарехула а, уьш дІаьхарехула а йолчу комитетан, «ЧеченЭнерго», «Чеченгазан» куьйгалхоша а, белхахозна а,

А.ВАХАЕВА

ЗІЕНАШ

Кьилба Корейра инвесторш баьхкина Нохчийчу

Регионан агропромышленни комплексана шайн инвестицеш юкьаяло дагахь бу уьш

ХІокху деношкахь Сольжа-ГІалахь дІаьхьхара Нохчийн Республикин экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а министр Магомадов Іаьдуллин дозанаІ арахьарчу предпринимательшца цІхьаьнакхетар. ЦІггахь цІхьаьнаГІуллакхашдаран хьокьехь барт хилира цера.

І.Магомадовс билгалдаккхара республикехь долчу экономикин чолхечу хьоле хьаьжна доцуш, инвесторийн тидам ГІеозо таро хуьлуш хилар. Цо дийцарехь, Азин аГІорхьарчу предпринимательшца цІхьаьнаГІуллакхашдар кьаьсттина мехала ду вайн регионна.

«Таханлерчу дийнахь республикехь чоГІа оьшуш

ду юьртан бахаман сурсаташ кхиорехь а, арахеца-рехь а долу кьилба-корейн компанешна зеделларг. Тайп-тайпанчу дакьошка инвестицеш юкьаялорца (цу декьехь – агропромышленни комплекс а) азиатийн накьосташца йолу тхайн юкьаметтигаш чоГІГІан дагахь ду тхо. Со тешна ву хІара барт шина а аГІонна беркате а, пайдехь а хирг хиларх», – элира министр.

Кьилба Корейра инвесторш Нохчийчу бахарк цІехьхана хІлла ХІума дац. ХІокхул хьалха Нохчийн Республикин куьйгалло дукха кьамелаш динера кьилба-корейн «Сидон» а, «ІС Невтокс» а компанешца. Цул ГІаьхьа Нохчийн Республикин экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а министрствон а, Корейн «Сидон»

компанин а куьйгалхоша цІхьаьнаГІуллакхашдаран хьокьехь болчу Бартана куьйгаш яздира. Иштта, теплицийн ГІирсац эцаран хьокьехь махлелоран барт хилира производствон «Агромир Наурский» кооперативан а, «Story Food» компанин а.

«Сидон» компанин урхалла дечу директора Ким Те Юна дийцарехь Россина а, Малхбузенна а юкьахь йолчу санкцеша агропромышленни декьехь болу кьийсархой (конкуренташ) дІаьхьхна, цундела, Кьилба Корейн дика таро ю Россин рынке шайн сурсаташ кхачо.

«Корейн предпрятеш боккха кхазь хІлла ю агропромышленни декьехь мукьаьялла меттиг дІалаца шайн таро хиларх. Россехь дуккха а бахархой бу, яккхий меттигаш ю, беркате латта-

наш ду. Цундела, со тешна ву кхузахь цІхьаьна болх бан а, ГІуллакхаш дан а дика хьелаш хиларх», – элира Ким

Те Юна.

Официальный цІхьаьнакхетар дІаьдальчул ГІаьхьа Кьилба Корейра делегаци

А.ХАСБУЛАТОВА

Нохчийчоьхь инвестицеш юкъяялоран хьал толуш ду

Нохчийчоьнан экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а министр-ствехь хIокху деношках даяьхначу АСИ-н роґгечу кхеташонехь билгал-даьккхира регионални инвестиционни Стандартан цхьамоґла положенеш кхо-чушьяран Йедалан органаша кхиамца кхочушйна хилар. ХIинца юкъярал-лин экспертиза йина кадраш кечъяран системна. Оцу системица хьесапе эа дезаш ду инвесторийн хьашташ, ялх беттан хена чохь «цхьана корехь» рожа инвестпроекташ чекхъяхаран ди-калла. Иштта теллина инвестиционни хьал тодарехь Совето бина болх, тька иштта тарифашна пачхьалкхан ура-халла даран декьехь Йедалан органаша бина болх.

Шен отечтехь Нохчийн Республикн дешаран а, Йилманан а министрн заместитела Усманов Ахьмада аьлла ма-хиллара, корматаллин дешаран системна юкъяйогIу дешаран пачхьалкхан 22 учреждени. Цигахь белхалойн кадраш а, юккьерчу тегIагнера говзанчаш а кечбо 57 говзаллехула.

ХIокху шарахь, стохкалечуьнца дуь-стича, Нохчийчоьнан Балха нисбаран а, кьинхьегаман а, социальни кхиоран ми-нистерствон а, экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а министрствон а, болх луш болчеран а хьашташ хьесапе а эаца, оцу дешаран заведенешка деша дIаовчуш бол-черан барам 1 300 стагана алсамбаьккхина. Дешаран учрежденеша а, болх луш болчара а бахархошна корматаллаш, говзаллаш Iаморехь беш болу болх цхьаьна балоран а, уьш вовшех дагаовлуш хилийтаран а лаамца балха нисбаран а, карьеран а респу-бликин туш вовшахтоьхна. Гуманитарни, техникин техникуман а, Эна-Хишкарчу аграрно-техникин колледжан а буха тIехь схьайиллина куьйга говзаллин корматал-лийн дукха а агIонаш йолу туш.

Цул сов, пачхьалкхан дешаран стандарт кхочушьяран барамо таро ало, оьшуш а ху-луйту болх луш болчара дешаран планаш а, программаш хIитторехь, предприятин буха тIехь дешаран практиках а, стажировкаш а вовшахтохарехь, дешаран гIуллакхна пред-

приятешкара лаккхара корматалла йолу гов-занчаш, белхалой юкъяозорехь даькьалаша.

Иштта цхьаьна гIуллакхаш дар ехачу ханна лерина ду. Усманов Ахьмада дий-царехь, хIокху шарахь кхидIа а дIахьур бу корматаллин дешаран учрежденийн материально-техникин бух карлабаккхаран а, тIебузаран а болх.

«Цхьана корехь» принципа инвести-цийн проекташ юкъяялоран регламент кхочушьярехула эхашарахь бинчу балхал-лаьнца экспертишна дийцира экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а министрн заместитела Бисаев Ийисас. Цо билгалдаь-ккхира шайн министерствос муниципальни

миллиард сом а болуш.

Проекташца билгалдеш ду лаккхара технологеш йолчу производвошна ре-конструкци яр а, кхузаманан керла произ-водстош кхоллар а, цигахь 15 эзар гергга стагана болх бан меттигаш а хир йолуш. Предпринимателийн дог-ойла тоьран а, це-ран жигаралла дахьаьккхаран а Iалашонца Нохчийчоьхь дIахьош бу нормативийн, бакьонийн бух тобеш-карлабаккхаран, гIоленашъяраца налогаш тохаран, тайп-тайпанчу кепашкахь пачхьалкхан а, муни-ципальни а гIолацаран болх. Цу юкъядогIу субсидеш далар, верасалла дар, гаранти хилар и.дI.кх.

кIюшттийн, гIалийн округийн администра-цеша цхьаьна, меттигашка дIа а доьлуш, инвестицийн майданашна лаьттан даькош кьасторан а, кечдаран а белхаш беш хилар. Уьш кьастадо экономикин санехь хилар а, проект кхочушъялуш хилар а хьесапе а оьцуш. ДIабаьхьна болх бахьанехь аьтто баьлла инвестиционни майданашна 142 лаьттан даька кьасто. Инвесторшна инже-нерни инфраструктура кечъярехь аханца гIодаран Iалашонца схьакъастийна 16 инвестицийн проект, шайн юкъяра мах 3,5

Кьилбаседа Кавказан федеральни окру-гехь шайн коьрта болх дIахьош болчу на-хана кредиташ даларехь Россин Федерацин пачхьалкхан (гарант) чIагIо ярна инвестици-онни проекташ дIакъасторехь даькьалачар-на, 2016-чу шарахь Нохчийн Республикхь инвестицийн проекташ кхочушьярна Кьил-баседа Кавказан гIуллакхашкахула йолчу федеральни министерстве инвестицийн 5 проект хьажийна шайн юкъяра мах 23,7 миллиард сом а болуш.

Нохчийн Республикхь кхочушьеьш

йолчу а, кхочушьян леринчу а инвестицийн проектийн хьокьехь хаамаш бу экономика, мохк кхиоран а, махлелоран а официальной сайта тIехь. Уьш кест-кеста карлабохуш а бу. Министерствос гIо до кхиоран институ-тийн, кредитийн финансийн учрежденийн, инвесторийн харжаш гIуллакхна юкъяозо-рехь. Нохчийчоьнан тоьлалачу инвестицийн проекташна презентациеш йо ерригрос-син а, дуьненаюкъярчу а форумашкахь-гайтамашкахь.

Бисаев Ийисас дийцарехь, карарчу хенахь дIахьош ду Нохчийн Республикин Куьй-галхо волчоьхь йолчу Юкъяраллин Советан кхеташонна кечамаш бар. Цигахь АСИ-н а, бизнесан а, юкъяраллин организацийн а векалийн таро хир ю инвестицин стратегин уггаре а мехала гIуллакхаш дийцаре дан юкьадаха. Цунна хетарехь, шеко йошчуш, боккха кхиам бу Россин Федерацин субь-екташкахь инвестицийн хьолан Кьоман рейтингтхь Нохчийн Республика кхаа тIегIанна дахьаьлла хилар. 17-чу метгера 14-чу метте хьалаьалла Нохчийчоь.

ХIокху цхьаьнакхетарехь иштта дийци-ра энергина йолу тарифашца Нохчийчоьхь тахана уггаре а бегIийла хьал хилар. Россехь юккьерчу барамехь йолчарал лахара ю уьш. Делахь а, кхаа шарахь юккьерчу хьесапехь 14 процентана хьалаевр ю энергин тари-фааш. ТIаккха Россехь юккьерчу барамехь йолчарга дIанислур ю уьш.

Иййцаре йина Стандартан положенеш юьззина кхочушйна хиларца резахилира экспертн тобанан берриге а декьашхой. Цара гойту инвесторийн хьашташца йогIуш кадраш кечъяран система хилар, инвестици-онни гIуллакхаллин пачхьалкхан гIолацаран механизмаш хилар, инвесторийн Йедалан органийн куьйгалица дуьххьалдIа зIе латторан неькаш хилар. Нохчийн Респу-бликин кхочушдаран Йедалан регионални органаша стандартан йисина йолу пункташ кхочушьяран диалла йиййцаре йийр ю АСИ-н Экспертн тобанан роґгечу кхета-шонашкахь.

Д.ХАМЗАТОВ
Сурьта тIехь: кхетационан даькьалачархой

Адамашна аьхна а, атта а хила деза

Пенсионни фондан чьонашкахь

Иштта аьлла хеташ ву оцу ведомствон Нохчийчоьхь йолчу Отделенин куьйгалхо М.-Э. Ахмадов

Россин Федерацин законода-тельствоца, ша аьлча, «Россин Фе-дерацехь заьлапхой социальни лар-баран хьокьехь» долчу Федераль-ни законца, «Заьлапхойн а, кьеначу бахархойн а социальни хьашташ кхочушдаран хьокьехь» долчу Фе-деральни законца, «Зенан хьокь-ехь» долчу Федеральни законца, «Россин Федерацин физически культурин а, спортан а хьокьехь» йолчу Федеральни законца, Рос-син Федерацин ГIаланашъяран кодексца, Россин Федерацин административни бакьонаш тал-хоран хьокьехь долчу кодексца билгалдолуш ду заьлапхошна цхьа а новкярло а йошущ хаамашна, социальни инфраструктурин объекташна, транспортана, зенан а, хаамийн а гIирсагна тIекхача аьтто болу хьелаш кхолларехь долу Россин Федерацин субьектийн кхочушдаран Йедалан органийн, меттигашкахь шайш урхалла даран органийн декхарш, тька иштта и хьелаш кхолларе болу лехамаш кхочуш ца бича тIеджуш долу жоьналла а.

Россин Пенсионни фондан Нохчийн Республикхь йолчу Отделенин урхалчас Ахмадов Мохьмад-Эмис билгалдаьккхи-

ра Отделенин гIишло ечу хе-нахь а, тька иштта республикер-чу территориальнойн урхаллашна гIишлошъярехь а кхочушбина «Доступная среда» программаца хьалха хIиттош хилла берриге а лехамаш.

Коьрта лехамаш бара гIудалкхашкахь дIасалелачу заьлапхошна пандусаш яр. И лехам а кхочушбина. Иштта, клиентийн ерриге а службашкахь бегIийла хьелаш кхольлина бахархой тIеэца, цу юкьяхь дIасабахар хала долчу бахархошна а. Кабинеташ царна аьтто болуш йина. Шен гIуллакх чекхдаллалц хьежа везачунна вестиболь йина, шайн гIуллакхна баьхкинарш тIеэца ша-ша кьастий-на кхо кабинет йина. Цигахь чай мала а, садала а аьтто хир бу це-ран. Цуьнца цхьаьна массанхь а меди-цинин кабинеташ ю. Оьшуш хьал нисделча медицинин хьалхара гIо дийр ду цигахь.

Россин Федерацин Пенсионни фондан Нохчийн Республикехь йолчу Отделенин урхалчина Ахмадов Мохьмад-Эмина хетарехь: «... дIасадахар дедара, хала долчу адамашна Пенсионни фондан чьо-нашкахь массо хIума аьхна а, атта а хила деза». Иза билгал иштта хилийтаран декьехь кьахьогIуш ву Отделенин куьйгалхо ХIора дийнахь.

Хь.САИДОВ

ИЭШАМ

Ахмадов Шарпудди

Боккха иэшам хилла нох-чийн Илманныа – 2016-чу шеран июнь беттан 24-чу дийнахь кхелхина историин Илманийн доктор, профессор, Нохчийн Республикин Илманийн акаде-мин академик Ахмадов Шар-пудди.

Ахмадов Шарпудди вина 1941-чу шеран декабрь беттан 5-чу дийнахь Веданан КIюшттан Тевзана юьртахь.

Дешна Нохч-ГIалгIайн пач-хьалкхан хьехархойн институтан историин-филологин факультетан кьоман отделенехь (институт чекхьяьккхина 1964-чу шарахь). 1969–1972-чуй шерашкахь доь-шу СССР-н Илманийн акаде-мин СССР-н историн институтан аспирантурехь. Оцу институтехь 1974-чу шарахь чIагIаь историин Илманийн кандидатан диссертаци.

1992-чу шарахь Ростовер-чу пачхьалкхан университетехь чIагIаь историин Илманийн доктор-ан диссертаци.

Белхас бина Тевзанарчу бархIшеран школахь (1964–1968-чуй шераш), Историин, меттан, литературин Нохч-ГIалгIайн тал-ламан институтехь (1968–1990-чуй шераш).

1990-чу шарахь дуьйна Илманныа а, хьехархочун а болх беш вара Нохчийн пачхьалкхан университетехь (доцент, профес-сор, кафедрин заведуючий волуш).

1994-чу шарахь Нохчийн Рес-публикин Илманийн академин бакьонца волу декьашхо (акаде-мик) хоржу. 1996-чу шарахь НР IА юкъярчу гуламехь Академин президиуман декьашхо а, Илманныа коьрта секретарь а хаьжрира.

Мехкан а, регионан а Илманныа гуонашкахь Ахмадов Шарпудди везара Кьилбаседа Кавказан кьамнийн истори талларан воккха говзанча санна. Илманныа 130 сов белхан автор вара иза, шайна юкь-

ахь Илманныа юкъяралло лаккхара мах хадийна масех монографи а йо-луш («Имам Мансур», «Нохчийчоь а, ГIалгIайчоь а XVIII-чу а – XIX-чу

бешеран юьхьхьехь а», иштта кхин а). Нохчийчоьнан историна лерина шина томехь болу болх кечбаран авторийн тобанан декьашхо а вара иза. Жигара даькьалоцура кьона Илманныаш кечбарехь а. Иштта цо кечвина историн Илманийн ялх кандидат.

Илманныа белхан лаккхара мах хадш, 2003-чу шарахь Нохчийн Республикин Президентан Указаца Илманныа совIаг дира «Нохчийн Республикин Илманныа хьакьволу гIуллакххо» Сийлаллин Iе яларца.

Мехкан а, кьоман а воккха пат-триот, похIме Илманныа, адамашна ваза хууш, догIелна, оьзда стаг а вара Шарпудди, иштта тхан де-нашкахь а вуьсур ву.

Нохчийн Рес-публикин Илманийн академин президиум халахетарца кадам бо цуьнан доь-зале а, гергарчаьрга а. Дала гечдойла Iа Шарпуддина, Дала ийман долу собар лойла халахетаран даька мел кхьачначуна.

Нохчийн Республикин Илманийн академин президиум

Кадам

Нохчийн Республикин Яьдархойн союзо а, «Даймохк» газетан редакцин коллективо а халахетарца кадам бо историн Илманийн доктор, профессор, Нохчийн Республикин Илманийн академин академик, Нохчийн Республикин Илманныа хьакьволу гIуллакххо, Ахмадов Шарпудди кхалхарца доьзна цуьнан доьзале а, гергар-чаьрга а.

Дала гечдойла цунна, Дала ийман долу собар лойла шуна а, ха-лахетаран даька мел кхьачначуна а.

Нохчийн Республикин Яьдархойн союз «Даймохк» газетан редакцин коллектив

ХIокху асаран беттан 25-чу дийнахь, тхо, респу-бликин шуьйрачу хаамийн гIирсийн векалш, Новр-ГIала кхечира. «А где ваши коллеги-телевизионщики?!» бохучу хаттарца тIелецира тхо Нохчийн Республикин Куьйгалхочун а, Прави-тельство а Администрაცი куьйгалхочун хьалхарчу за-меститела Кашлюнов Дми-трийс. Цигахь даьдан лери-нарг «День наурской казач-ки» дара. Оцу даьдаршкахь даькьалархьама гулбеллера Оьрза-ГIалара а, Шелков-скойра а, Эха-Борзера а гIалагIазкхий. Цул сов, цига баьхкинера Теркан а, Донан а, ГIобанан а гIалагIазкхийн эскарийн векалш.

Дезде даьдар дIадолийра килса чохь. Меттигерчу бахар-хоша дийцарехь, иза ламаест а хилла схьадогIуш ду. Цул гIаьхьа дIадоладелира цхьаь-накхетаран коьрта даька.

– Вай мехкан исторехь шен бух а болуш де ду хIара. 1774-чу шарахь хIокху шахъярарчу зударша а, бакхийчу наха а юхатоьхьна кхерсташ лелачу гIезалойн тIелатар. Тахана а вай хIара де билгалдоккхуш хиларан

ГИШЛОШЬЯР

«Маьлхан» микрорайон кеста йина ер ю

НОХЧИЙН РЕСПУБЛИКИН КУ-ЫГIАЛХОЧУН КАДЫРОВ РАМЗА-НАН ТIЕДАХКАРШЦА ДIАХЬОШ БУ ВАЙН РЕСПУБЛИКИН БАХАРХОЙН ДАХАРНА БЕГIИЙЛА ХЬЕЛАШ КХОЛЛАРАН БОЛХ. РЕСПУБЛИКА МЕТТАХIОТТАРАН ТIЕГIАНЕРА КХИИАРАН ТIЕГIАНЕ ЯЬЛЛА. БА-ХАРХОШНА ЧОХЬ IЕН ЕШ КЕРЛА ГИШЛОШ Ю РЕСПУБЛИКИН МАЫ-МАЫПЕХЬ: СОБЛЖА-ГIАЛАХЬ, ХЬАЛХА-МАРТАНТИЕХЬ, ШУЬИТАН А, ВЕДАНАН А КIОШТАШКАХЬ И.ДI.КХ. А. ЦАРАХ ЦХЬАЬ Ю СОБЛЖА-ГIАЛИН СТА-РОПРОМЫСЛОВСКИ КIОШТАХЬ ЕШ ЙОЛУ «МАЬЛХАН» ЦIЕ ЙОЛУ МИКРОРАЙОН. ДIАДАХАНЧУ ША-РАХЬ ЯН ЙОЛИЙНА ИЗА. ЦИГАХЬ ДУКХА ГIАЬТНАШ ДОЛУ 5 ЦIА А, БЕРИЙН БЕШ А, МАШЕНАШ ДIАХИТТАЙОЙЛА А, БЕРАШНА ЛОВЗА КЕГИЙ МАЙДАНАШ А, ИШТТА ХАЗА КЕЧIЙНА МАЙДА-НАШ А ХИР Ю.

Цигахь дан леринчу цийнех уггаре а хьалха бух ботта болийнера 7 гIоташ лаьттачу цIенна. Карарчу хенахь цунна тIехь беш болу белхаш чаккхене бирэна. Цундела иза дина даьлла ала мегар ду. Оцу чохь ерриге а 56 петар хир ю. ХIинцале тIеялийна газ, электросерло, хи. Базабисинари, коьртачу декьана, гIишлонна чохьхара белхаш бу. Оцу участкан хьаькман декхарш кхочуш-деш Хаджиев Муслим ву. Кхузахь жигара болх беш бу тайп-тайпанчу говзаллийн белхалой: тIулгботтархой, хьахархой, кир-басар дархой, сантех-никаш, электрикаш, кхиберш. Иштта царна гIо до маситта тайпана технико а. Бахархойн дахаран хьашташна бегIийла хир йолуш хаьржинчу меттехь еш ю и объект. Адамашна мел оьшуш долу тоьлла хьелаш а хир долуш, керлачу материалех пайдаьцарца дина цIа хир ду иза чекхдаьлча.

ХIара гIишло кеста йина ер ю. Иза шен хенахь йина ялийта тIетабIина белхаш беш кхузара белхалой.Белхан хьелаш а, мел оьшу гIирс а, шен хеннахь схьалуш алапа а хилар бахьана долуш, уьш дика лара а бо. Республикин Куьй-галхочун тIедахкаршца Соблжа-ГIалин мэра Хучиев Муслима шайна хьалха

Хиттийна декхарш йоцачу хенахь кхочушдан кийча бу белхалой.

Иштта, дан долийна ду 9 гIоташ лаьттан долу шолгIа цIа а. ХIинцале хьалаьбттина цуьнан 7 гIат.

Кестта, шен цIарахь terra кьегина, хаза куц долчу «Маьлхан» микрорайо-

но керлачу бахархошна шен неларш схьаьобллу ю. Иза сикха йина ялийта-ран Iалашонца догтаха кьахьогIуш ю «Капитал» а, «ЮГ-Строй» а цIерш йолу гIишлошьяран компанеш.

И.ТЕРЛОЕВ

ИСЛАМАН СЕРЛОНЕХЪ

Аллахана Ибадат даре кхойкху Мухаммада (И.с.в.с.)

Хьекъале дара, цхьаь волчу Аллахана Ибадат де, цхьа а хума хезаш а, я гуш а доцу суьрташ, тлулгаш длатаса бохуш, кхайкхам цеххана цабар. Юьхьан-ца кхайкхам кхайлах бира, цул тлаьхьа Мухаммадана (АлайхИс-солату вас-салам) уггаре а гергарчу нахана юькахь бира, цул тлаьхьа — гуш-хезаш лаьрбашка а, берриге а нахе а бира. Юьхьанца бакь дин Ислам кхайкхор кхайлах дара, оцу хенахь лаьрбашна

дагахьдоцхург иза долу дела. Церан дайша а, де-дайша а лелийна харц дин длатаса бохург, цеххана хезча, ловр дацара цара. Шайна марзделларг дитий, бакь дин Ислам тлеса аьлча, реза а хир бацара уьш. Иадатехь члагделла хума дитийта атта ма дац, цхьа хьалха нах кечбина, уьш тешийначул тлаьхьа бен. Делера солават а, салам а хиларо юьхьанца дин дуьйцуш дацара шена тешаме волчуьнга бен. Мустафа ша ма ву уггаре а хьалха ийман диллинарг (АллахИ Делак тешнарг), Дала шег доссийна китаб (Къуръан) бакьдинарг. Зударшлахь хьалха ийман диллинарг, цо мел олуш дош бакьдина йолу Хадижат ю, халонашкахь цунна даима гю деш лаьттина йолу. Элчанна (И.с.в.с.) ца дезаш долу хума шена хезча, и сингагтам длабокхуш, цунна дуьхьал болчу нехан балех, шен ницкъ ма-кхоччу, иза келхьарвоккхуш хилла йолу. Элчанна ламаз эцар а, ламаз дар а ламош Жабрил малик дара (Делера салам хуьлда цаьршина), тлаккха Элчанно (И.с.в.с.) дийриг дан лемаш Хадижат а яра. Мухаммадан (И.с.в.с.) девешин клант лела схьавезача, цунна гира и шир ламаз деш. Цо элира: «Хлара хлун ду ашшимма дийриг» Элчанно (И.с.в.с.) элира: «АллахИ дин ду хлара, Цо шен Элчане нахе длакхайкхадийта дайттина долу. Шеца накъост воцуш, цхьаь волчу Далла гуллакх дехьа ахь а», — аьлла. Лелас а ийман диллира

тлаккха. Оцу хенахь цуьнан шийтта шо дара. Лелас ша жима волуш ийман диллина дела, цо цкъа а йина яц суьрташна ламал, цундела бусалбанаша иза хьахийча, «Каррамаллаху ваххИлаху» (Дала сий дойла цуьнан) олу. Берашлахь уггаре а хьалха ийман диллинарг ву иза. Тлаккха Хьарисатан клант Зайдас ийман диллира. Делера солават а, салам а хиларо лай волчуьра маьршаваьккхана, цул тлаьхьа шен клант вина ву иза. Элча-

дага а волуш. Къурайшийн тайпанан наха ийман мел диллинчаьрца мостагИалла лаяьчнера. Гуш, хезаш дин кхайкхор

Шен кьомана дукхавезаш стаг вара иза, озьда

нан (И.с.в.с.) нана елча, иза кхаьбна йолу Умму-Айман ву царал тлаьхьа ийман диллинарг.

Абу-Бакр Сиддикья ийман диллар

Маьршачу нахах уггаре а хьалха ийман дилина боьрша стаг Абу-Бакр Сиддикь ву. Дала Мухаммаде пайхамаралла далале а цуьнан доттагИ хилла волу, цуьнан хазгИ гиллакхаш девзаш, дла мел олучу дашехь иза бакьлуьйш хилар хуш волу. Абу-Бакра ийман диллар бусалба динна члогла пайдехь дара, къурайшийн нахана юькахь иза цеххана стаг а, лоруш тхьамда а, хьоланда а, сий, хазгИ гиллакхаш долуш, миска нахана дика, коьмарша а хиларна. Делан Элча (АлайхИс-солату вас-салам) шена дуьхьалкхетча, Абу-Бакра хьайттира цуьнга: «Къурайшийн наха ахь тхан суьртийн деланаш кьобал ца бо бохуш, ма хезна суна, бакь дуй иза?», — аьлла Пайхамара (АлайхИс-солату вас-салам) жоп делира: «Хлаь. Со АллахИан Элча а, Цуьнан Пайхамара а ву, Цо Шен оьмра кхочушдан хьаржина. Хлаь, Абу-Бакр, ас хьо а кхойкху Шен накъост воцуш, Ша цхьаь волчу Аллахана Ибадат даре». Абу-Бакра сикхо йира Дела цхьаь ван, Цуьнан Элча бакьван. Цо элира: «Сайн дел а, сайн ненал а веза ву хьо суна. Бакьван хьаькь ву-кха хьо. Ас дог тешна, тоьшалла до АллахИ воцург кхин Дела цахиларна а, хьо АллахИан Элча хиларна а». Абу-Бакр Элчанан вазира (Польчин) метта хилира, Элча (И.с.в.с.) цунах массо хуманна тлехь

лелар долуш. Шайн къурайшийн нахана дика дерг, вуон дерг массарал дика хууш вара иза. Тешаме а, хьекъале а, хьанал мах-лелорхо а вара иза. Шех тешаш мел верг а, ша волчу вогулуш, шеца цхьаьна меджлисехь охьахуш мел верг дине кхайкхира цо. Иза бахьана долуш, къурайшийн берхИтта тхьамдано нийса дин тлеййири. Абу-Бакр

цхьаьна а волуш, Элчанна (И.с.в.с.) тлехаханера уьш. Элчанно (АлайхИс-солату вас-салам) Ислам довзийтира царна, деза-сйлахь долчу Къуръанан аяташ дийшира. Ислам бакь дин хилар а хайитира. Тлаккха цара дин тлеййири, ламазаш дира. Ийман диллинчех хьалхарнаш бу уьш. Царх хлора а къурайшийн тайпанаш цеххана болчу нехан хьалхара стаг вара, шайна юькахь дин дозвуйтуш, иза лардеш, цуьнга нах кхойкхуш. И тоба, бусалба дин шеца дладоладелла, оцу

динан тлум ю. Царах тера хила, наха цаьрца ийман диллар тамаша а бацара.

Гуш, хезаш дин кхайкхор

АллахИ Шен Пайхамаре оьмра дира, гуш-хезаш (аз айдеш) длакхайкхаде нахана бакь дин Ислам, аьлла. Дала аьлла: «Гучохь длакхайкхаде хьайга оьмра динарг, (Делача) накъост лоцуьчарах длаверза». (Къуръан, 15 сурат, 94 аят). (Хьайн дин гучудаьккха, гуш-хезаш длакхайкхаде Делача накъост лаяьнарш тергал ца беш, бохург ду иза). Делан оьмрина муьтлахь хилла, юьхьаьхьал гуш-хезаш дин кхайкхо хьобтийта Делан Элча (И.с.в.с.). Тлаккха Дала оьмра дира, хьайн доьзална тлера хьайн гергарчу нахана тлера длаводало, аьлла. Дала аьлла: «Ахь хьехам бе (хкереам таса) хьайна юьхерчу гергарчаьрга. Кледа-мерза хила муьма нахах хьайна тлаьхьаИттинчаьрца. Цара хьуна лосалла яхь, ахь ала: «Со цлена ву-кхаш дечух» (Къуръан, 26 сурат, 214–216 аят). Хлара аяташ шег доссича, Делан Элча (И.с.в.с.) дин кхайкхо вуьйлира шен гергарчара юькахь. Цара тлегуьбелла элира цуьнга: «Хлун боху ахь?», — аьлла. Сафа бохучу лам тле ваьлла, элира цо: «Хокху лома тлехьа, шуна тлелата кечбелла дошлой бу аьлча, тешар дарий шу сох?». Цара элира: «Хлаь, тоь тешар дара хьох, цкъа а хьо харцлуьйш тхуна ца хезна дела». Тлаккха цо элира: «Бакькал а со Дала

сан муш» (Къуръан, 111 сурат, 1–5 аят). Элчанна (И.с.в.с.) члогла мостагИ хилла дуьхьалваьлла цуьнан деваша вара Абу-Лаклаб. Оцу Абу-Лаклабан зуда Умму Жамил а яра Элчанна (И.с.в.с.) дуьхьал. Цул тлаьхьа иза бакь дин Ислам кхайкхо вуьйлира дийнахь а, буса а, кхайлах а, гуш-хезаш а, цхьа а дуьхьало тергал ца еш, цхьаьнгта а сацалур воцуш, нах болболчу длавоьдуш. Шена дуьхьал мел кхеттарг бакь дине кхойкхура, цхьа а кьестамаш ца беш: лай велахь а, маьрша велахь а, ницкъ болуш велахь а, гийла велахь а, хьал долуш велахь а, кьен велахь а, гергара велахь а, хийра велахь а. Оцу хуманаш тлехь дерриге а халкь цхьатерра нийса дара цунна.

Къурайшийн наха Элчанна (И.с.в.с.) дуьхьалонаш яр

Шайн ницкъ ма-кхоччу Делан Элчанна (И.с.в.с.) дуьхьалонаш еш бара къурайшийн нах, шайн ницкъ ма-кхоччу зенаш деш а бара. Цунах кьахеташ, цуьнгахьа гюдоькхуш, иза ларвеш цуьнан деваша Абу-Талиб а вара. Шен гергарчу нахах цунна дуьхьалваьларг деваша Абу-Лаклаб бен кхин цхьа а вацара. Уггаре а воккха мостагИ иза вара. Мухаммад (АлайхИс-солату вас-салам) АллахИан оьмра — пайхамаралла кхочушдеш вара, шена еш йолу дуьхьалонаш а, деш долу зенаш а тергал ца деш. Нах Исламе кхойкхуш вара иза, шен дикачу кхетамца, члоглачу ийманца. Оцу кхайкхумах

иза юхатоха Хокху Иаламехь цхьа а ницкъ хир боцуш. Массо тайпа новкьарлонаш, зенаш дора цунна, хлетте а, собаре вара иза оцуш члогла дуьхьалбевллуьч мостагИашца, Дала ша толаваллалц. Веза-Сйлахь волчо аьлла шен дашехь: «Аш Далла гю даьх (цуьнан динна а, цуьнан Элчанна а), Цо шуна а гю дийр ду, шун ког члагИбийр бу (шу члагИлийр ду» (Къуръан, 47 сурат, 7 аят)

*С.-М.МУРТАЗAEВ,
Геламстаг*

ИНТЕРВЬЮ

Фарз марханаш кхабаран деза гиллакхаш

Рамадан шена чохь Къуръан доссийна болу беза бутт бу. Бусалбанаша уггаре а эза хан ю иза. Делан Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) аьлла: «Рамадан беттан хьалхарлера буьйса тлесаца, шайтланаш а, жинаш а длаьохьку, жоьжахатин неларш длакьовлу, кхин цхьа а неI схьа а ца йобьлуш. Ялсаманнин неларш длаьобьлу, кхин цхьа а неI дла а ца кьовлуш. Кхайкхамчох кхойкху: «Хлаь, дика дезаш верг — схьавола, тлелерза! Хлаь вуон дезаш верг — юхавола, юхаверза!». Рамадан баттахь АллахИ жоьжахатин цларах келхьарабохуш цхьа нах бу, иза хлора буьйсанна хуьлуш а ду». Оцул кьинхетаме ву вайца АллахИ. Дала Шен кьинхетамца Хокху хене ваьккхинчунна, мархийн хан эрна дла ца йохуьйтуш, АллахИ доланаш дарехь а, дика гуллакхаш алссам дарехь а соввалар лойла хлора а бусалба стагана.

Марханаш кхабаран деза гиллакхаш довзийтира «Даймохк» газетана ша еллачу интервьюхь Нохчийн Республикин бусалба динан урхалин куьйгалхочун заместителя, Кадыров Ахмад-Хьаьжин цлараху «Нохчийчоьнан дог» маьждиган имама Хабзиев лаьрбис.

— Де дика хуьлда хьан, лаьрби. Вайна массарна а беза, сйлахь болу Рамадан бутт юькьал тлехьаьлла. Вайн ешархонна пайде хилийта Хокху беттан хазаллехь ланий дийнахь. Уггаре а хьалха Хокху баттахь стеган ойла, нийят муха хила деза а дозвуйтуш.

— БисмиллахИррохьманнirroхьийм.

Марха кхабаро стеган деги дика до, амал собаре йо, муьлхха а хало лан Иамаво.

Мархийн батте ваьллуьчунна шен нийят, ойла нисьяр а, Далла ламальяр а совдакхар тлехь ду. Дала Шен Элчанна (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) совгИатна байитина болу беза бутт бу хлара. Цундела, стага ша еш йолу ламал-Ибадат кхочуш хилийта а, шен доланаш кхочуш кьобал хилийта а, уггаре а хьалха тоба дан а деза, дохьовала а веза шегара евллачу ледарлонашна. Делера шена гечдар лаха а деза, иштта Делача шен йолу юькаметтиг нисьян хьаьжа а веза, цул тлаьхьа Дала хьобьлинчу хьаьжа йолу юькаметтиг нисьян глора а веза. Нагахь санна, нехан хьаькь шена тлехь делахь, и юхадерзийна, стагана ша зулам динехь, и кьинтлера ваьккхана нисвала а веза. Стеган нийят Делан Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) ма-аллара: «Хлора а стага еш йолу ламал иза цуьнан нийятца хир ю, оцу стеган нийате хьаьжжина цунна Дала бекхам а биьр бу», — аьлла Дала Шен Сйлахьну Къуръанехь. Шен деца-ненаца, ишшавешца, лулахошца йолу юькаметтиг кледа-мерза а йолуш, тлехь кьа а доцуш, нехан хьаькь а доцуш мархийн бутт кхаба кийча хила веза хлора стаг а. Тлаккха Дала муькь лахь, Дала кьобал дийр ду цуьнан марханаш, кчакам боллуш ял а луш, диканца бекхам а хир бу.

— Марха кхобучу стагана тлехь Хлун декхарш ду?

— Марха кхобуш волу стаг шен марха дуьззина кхочуш хилийта, Дала ца магйиначуь, хьарам динчух юхавола веза, хлунда аьлча, Делан Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна), марха кхобучо юург-мерг охьайилларе, кчачо йойий хоуьйтуш аьлла: «Вуон дош, вуон ламал охьайиллина яьхь Сйлахь волу Дела вац цо юуург-мерг охьайилларх хьашто йолуш». Оцу хьадисах кхеташ Джабиран лаьдуьлахла боху: «Айхьа марха кхобучу дийнахь, хьайн шина бларге а марха кхаьбиталахь, Дала хьарам динчу хлумане ца хьаькош, шина лерге а марха кхаьбиталахь, Дала хьарам динчуьнга ла ца дугтуш, хьайн матте а марха кхаьбиталахь, Дала хьарам динчур оцу маттехула ара ца долуйтуш, иштта хьайн куьг, ког, кхийлоу деган меже а Дала хьарам динчух лареллахь. Делача карор ду хьуна ирсан даькь».

— Марха кхабаран бакьенаш (помгашчу, баккхийчу нахана тлехь дерг) муха ю?

— Стагана дахарехь, лер-вахаре хьаьжжина, цхьаьнца хьовзамаш тлеИтталло. Иштта мархийн баттахь а марха кхаба таро йолуш нах а хуьлу: воккхалица, цамгарца, новкьаваларца доьзна хуьлу уьш. Рамадан баттахь оцу хьолехь болчарах лаяьца Дала Шен Сйлахьну Къуръанехь билгалдаьккхана: «Ша цамгарца верг, марха кхабалур доцуш я неькаьца верг (араьбаьккхана неьк хьанал белахь) царна Ша аьрко (parfumo) елла и марха шен аьтто ма-хилла меттахИогтто». Помгашчунна, цо цамгарехь даьхна денош меттахИогттор долуш, неькахоьч шен юькардеьвала денош доькхур долуш, бохург ду иза. Иштта, билгалдаьккхана ду, кьаналица доьзна, Глора эшначу нахана, марха кхаьбча ницкъ хуьлуш, баккхий нах Глора доьш хилар. Царна кафарат дар ду тлехь — хлора суьйранна цхьана стаге марха дастийтар. Иштта, Рамадан бутт чекхбалча хлора дийнан закят дала а деза (таханлерчу дийнахь вайн динан урхалло билгалдаьккхана ялтин барам 25 сом ду).

— Рамадан дийнна бутт кхабар маца дуьйна тлехь ду стагана (бераша марха кхабаран дозалла)?

— Делан Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) шен дашехь далайна: «Шен доьзалхочуьнга ворхI шо кьаьччаьхана ламаз де ала, итт шо кьаьччаьчул тлаьхьа човха а веш дайта. Иштта марха а ду. ВорхI шо кьаьччаьхана кхоь я ворхI кхобуйтуш ламо веза шен доьзалхо, тькьа итт шо кьаьччаьчул тлаьхьа човхош а кхаьбитта деза. Тькьа дийнна Рамадан бутт кхабар тлехь ду пхийттар ваьллуьч стагана, кхидоло фарзаш санна.

— Рамадан баттахь йоглуьч «Лайлатуль Кьадри» буьйсанан дозаллехь лаяьца дийцахьара ахь, лаьрби.

— Вайн Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна), ша кьинхетаме хиларе терра, дехна Везачу, Сйлахьну Деле шен умматихь кьинхетам бар. Яханчу заманчохь, цхьаьна дийнахь шен асьхьабашца, Израилан доьзалшкхьа цхьа кьонах хиллера, Делан дин доькхуш, и лардеш кьаьбоьгуш глэзатан новкьа ваьлла. Цо эзар баттахь кьаьхьетна хиллера, Делан новкьаьхь. Цунна хила йолу ил юьйтуш хилла цара.

Делан Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) а сатесна, Элчан асьхьабаша а сатесна хила

оцу йоле.

Цул тлаьхьа, Элча (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) Деле кхайкхана: «Хлаь, Веза а, Воккха а Дела, дуьнен чохь йоккхучу заманчохь уггаре а клезиг хан тоьхна дайттина уммат ду Ахь суна дайитинарг, оцу йоле муха кхочур ду сан уммат, и ял муха хир ю те царна», — аьлла. Цу хенахь Дала совгИатна «Лайлатуль Кьадри» буьйса яйитина цунна.

Бакькал а, Сйлахь Къуръан стиглара охьадосийна вайн Элчане (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) оцу эзачу буьйсанна.

«Оцу буьйсанна сахиллалц ламал-Ибадат диначунна, цунна ял лур ю Ша, эзар баттахь оцу Израилан доьзалшкарчу кьонахчо даьккхана долу глэзот лур ду Ша, иштта, эзар баттахь багахь марха а долуш ламал йича санна ял хир ю цунна», — аьлла ду сйлахьну Къуръанехь. Оцу буса Дала Жабрил малик, цуьнца цхьаьна эскарш охьадисса до дуьнен тле. Гуьйра ламазан хан хиллалц и эскар дуьнен тлехь хуьлу и буьйса маьрша а хуьлу. Иштта эза ю «Лайлатуль Кьадри» буьйса. Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) шен хьадисехь аьлла: «Лайлатуль Кьадри» буьйса бакь хиларх теша а тешаш, шен ял хиларе сатуьйсуш, цу буса Ибадат диначунна гечдийр ду цуьнан кьиношна.

— Лаьрби, Рамадан бутт чекхбалча закят даларан бакьенаш йовзийтахь вайн ешархонна.

— Рамадан бутт чекхбалча, дийна беттан закят дала деза. Вай «сахь» олу цунах. Динан урхалло билгалдаьккхана бу сахьан барам — 2 кийла 6–7 б1е грамм. Хьанафин мазхIабехь болчу леламнаха магйина и закят ахчанан барамехь дала. Царна тлелержина вай и доькхуш хилча, цара лелаш болу барам лело беза, сов ца доьлуш, тлаьхьа ца дуьсуш. Церан 3 кийла ялта — 50 сом ду, иштта цхьана доьзалхочунна тлера 50 сом ду закят (могшалла йолуш висинчунна хлора мархин денна тлера 25 сом ду).

И закят даларан шен маьйна ду. Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) аьлла: «Ахь кхаьбна долу марханаш стиглалта лаьттанна юькахь кхочуш хуьлу, шена тлелера фарз закят дладаллахь. Закят дладелча бен марханаш длакхочуш дац. Дуьнен чу ваьллуьч хлора доьзалхочунна тлера даьккха дезаш ду закят.

— Марха достучу дийнан Ийида ламазан дозаллехь ланий дийнахь.

— Ийида ламазе вахар суннат ду, вайн Элчанно (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) лелейна ду иза. Мархийн бутт чекхбалча Гуьйра хан длаььллуьч тлаьхьа, делкьа ламазан хан хилале йолчу ханна юькахь хуьлу Ийида хан. Ийида ламазе воьдуш цхьана новкьа вахар, кхечу новкьа юха вар а ду суннат.

Дала шен Сйлахьну Къуръанехь боху: «Адаман бераша мел еш йолу ламал Шена еш ю, иштта марханаш а Шена кхобуш ду. Церан марханаша бекхам Ша биьр бу». Иштта, цхьаьна хьадисехь далайна: «Марха кхаьбначунна шозза хазехатар дийр ду Ша, шозза воккха а веьвойтур ву Ша иза. Хьалхара — марха достучу дийнахь цо кхаьбначу мархийн ял цунна длаьларца, Ийида ламазе веанчу стагана оцу маьждиган неларехь лаьтташ маликаш ду, оцу маликаша длакхочуш ду царна совгИат.

ШолгIа — стагана уггаре а оьшучу заманчохь, Дала барт хоттучу дийнахь. Оцу Кьематдийнахь стагана шапалат дан доьгур ду цо дешна Къуръан, цуьнан ламаз, марха.

— Марха достучу дийнан дозалла а, хазалла а йовзийтахь, лаьрби.

— Бусалбачу нехан дезденеш — марха досту а, глурбанан а денош ду. Оцу деношкахь шен тле цлена хлума юьйхана аравалар, хазехатар гучудаькхар тлехь ду бусалба царна. Дуьнен чуьра берриге а бусалбанаш вовшийн кьесбалеш оцу дезачу денца, вовшийн марханаш кьесбалеш, самукьаьдала хуьлу. Оцу дийнахь наха шайна юькахь уьйраш члагИю, вовпашка хазе дешнаш олу.

— Ешархонна пайда оьцу долу, Мухаммад Пайхамаран (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) заманнахь мархийн бутт муха лоруш хила дозвуйтуш цхьа дийцар дийпахьа, лаьрби.

— Элчан (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) асьхьабаша (Дела реза хуьлда царна) Рамадан бутт тлехьачале кечам бора. Оцу заманчохь шайн Делача йолу юькаметтиг тоба а той тюрора цара. Иштта, шайна тлехь долу нехан хьаькь юхадерзалора цара, шайгара цхьа зулам даьлтехь, цунна докхо а бовлий, тоба дора, хадлаца гечдар доьжура Деле.

Цул сов, оцу батте даха ахь тхо бохуш, и бутт тлехьачале дикка хьалха дуьйна доланаш дора цара. Тькьа и беза, шайш сатийсина бутт тлехьача, дуьненан массо а хлума охьа а дуьлийл, Ибадатна чубулуш хилла уьш. Къуръан дешарца, Дела хьаьварца, Ибадат деш мархийн бутт денбеш хилла цара. Тькьа и бутт чекхбаллачул тлаьхьа, ехьачу заманчохь, шайн марханаш кьобал дар доьхуш боьлхуш а хилла уьш.

Хь.БАХТАЕВА

Авторна суьрта тлехь:

Нохчийн Республикин бусалба динан урхалин куьйгалхочун заместитель, «Нохчийчоьнан дог» маьждиган имам Хабзиев лаьрби

ВАЙН ГИЛЛАКХАШ

Мархийн баттахь ен ойланаш

Фарз мархийн Рамадан бутт — шеран 12 баттахь иза цхьаь бен бац, АллахИ Дала Мухаммадан (И.с.в.с.) умматна кхабар фарз динна билгалбинарг. Вай мел кийча ду АллахИан дуьхьа ца юуш, ца молуш, ца дуьйшуш, куьг, бларг, лерг лардеш, ламалш дукхаян хьаьярца буьйса денбеш кьаьхьга. Дала вай зуьйш ду, тькьа вай вешан амал, собар, ийман зов.

Бусалба стаг дийнна шарахь а, шен дерриге а дахарехь а хила веза шен амалина асар деш, вуониг орамца бухадоькхуш, дикачуьнга зийидиг тосуьйтуш. Фарз мархийн Рамадан бутт кьинхетаман, ламалийн бутт бу.

Делан кьинхетамца бусалба динан бекхамаш бовза а, уьш ларбана а хьовсуч болу нах, шо-шаре алсамбуьйлуш бу вайн махкахь. Диканг дукьа а хила лаарна вайна юькахь цхьа клезиг вуониг гича а ца дезало вайна.

Мархийн баттахь хьаьнгтгахь а кьасьсттина тоьш ду гиллакх-овьздангалла. Дукха дуьйцуш ца дезахь а, бусалба стаг шен дукхарца, маттаца, шен ницкъ ма кхоччу, мел

жимачу хлуманна тлехь а озьда хила хьаьжча хазз ду. Зудчуьнгахь тоьш дац дукхар овьзданг доьхна яьхьа я ша олучу дашца иза кьинойх ларлуш яьхьх. Боьршачу стагехь тоьш дац марханаш долчу нахана юькьа веана бага цигаьрка лоьцуш велахь. Вайна ца дезало хлума Далла дезалойла яц. Мархийн баттахь дукха ойланаш хьийза коьрте вайх, вайн гиллакхехь.

Тхайн юьртахь, Шеллахь, яьхьначу лаьдуллин йобьан Маликин гиллакхехь дийца лаьа суна. (Дала декьалдойла, йоьцуш ю иза).

Маликас базарча я туьканара эьна йохьу юург цкъа а чекх сагучу тлорьмига чохь ца йоьуйтура шен доьзале. Довзал кхеташ аьлла хиллера цо: «Адамийн таронаш цхьабосса яц. Бен-берса юург эца аьтто боцу бубер, я йинсина лаш я пхора зудз, иштта, доьзал боцуш цхьалха лаш волу воккханг дуьхьал кхета тарло шуна, новкьаьхь. Цара сатосур йолу хлума гойтуш ма хьолаш. Мискачо сатесна а йолуш сискал яьрх лардойла вай Дала. Вай ваьлына ца хуу

Кавказ – художникан кхоллараллехь

23-чу июнехь Соьлжа-Г'аларчу Республикин къоман музейхь Гагарин Григорийн суьртийн гайтам сьхабиллина. Нохчийн Республике Г.Гагаринан суьрташ дохьуш баьхкина Дагестан Республикин Гамзатова Патиматан шарахчу изобразительни искусствийн музейн белхайой. Гайтам даздаран хьолехь сьхаббелуш йистхилира Къоман музейн директоран Илманан балхехула заместитель йолу Эльбиздукаева Тамара. Цо Дагестанера баьхкина хьеший бовзийтира П.Гамзатован шарахчу изобразительни искусствийн музейн фондаш карахь йолу Амирханова Хатажи а, музейн изобразительни искусствийн отделан заведуюши Сергей Александр а.

Х.Амирхановас дийцира художникан Г.Гагаринан дахаран а, кхоллараллин а, нехьх лаьцна чулацаме дуккха а хуманаш. Художникан гайтаман це «Кавказан духарш» аьлла ю. 1839-чу шарахь Ю.М.Лермонтов вевзина, цуьнца цьхьанна духьхара Кавказе веана хилла Гагарин Григорий. Кавказехь дехачу къаьмнийн къоман духарш, адамийн сибаташ, васташ духадезаделла цунна. Лермонтовца цьхьанна «ВаларгтIехь хиллачу тIеман эпизод» а, «Кавказан тIеман юккхера эпизод» а, акварелаца диллина и ши сурт ду

дуйненахь а девзаш.

Г.Гагарин Петербургехь вина, 1810–1893-чу шерашкахь ваьхна ву. 1816–1832-чу шерашкахь Италехь а, Францехь а ваьхна, 1826–1839-гIа шерашкахь дипломатин Г'уллакхехь хилла иза, юха, 1841–1864-чуй шерашкахь

Блаьхаллин Г'уллакхш кхочушдина.

Тифлисехь Ийна иза. Цигахь акварельца а, къоламца а йиллина цо шен «Кавказан духарш» суьртийн сери. Иза Парижехь хьовсархойн гайтаме яьккхина 1857-чу шарахь. Нохчийн кешнаш, духарш ду ону коллекцина

юкьхь.

Гайтамехь къамел динчу Сергеев Александр билгалдаьккхира: «Кавказ шен Иаламца, адамашца, адамийн Г'иллакхашца дукхаезаелла хилла художникана. Ца езалойла а дацара. Гагаринах художник «ша Гемина» хилла ву, ону корматаллина дешна ца хилла цо, цьха наггахь дуйненахь а Г'арабевлачу художникех волчу Брюлов Карлан дарсах пайдаэар доцург. Кавказе кхуэза веана суьрташ даххархьама. XVIII-чу бешарахь хилла Кавказ а, цуьнан къаьмнийн васташ а шен суьрташкахь цо гайтаре терра, тахана хазна санна карийна вайна цуьнан суьрташ».

Хьовсархойн кхиэле диллинарг дерриге а 64 сурт ду. Гайтам Кавказан къаьмнийн духарашна лерина хиларна Пачхьалкхан «Вайнах» хелхаран ансамблан куьйгалло а ансамблан долларчу духаран коллекцина юктара зударийн а, божарийн а духарш даьхна гайтамна улле.

Гайтам 20-гIа август кхаччалц лаьттар бу. Ширачу замане бляьрг тоха хан караяй, гайтаме кхача хьовса, цигара суьрташ – вайн историн агIонех цьхьа ю.

З.ЭЛЬДЕРХАНОВА

Авторан суьрта тIехь: Г.Гагаринан

суьртийн гайтам сьхабеллар

ИЙМАНЕХЬ КХЕТОШ-КХИОР

«Iалимун» олимпиадин толамхой билгалбевлла

НОХЧИЙН ПАЧХЬАЛКХАН «ГРОЗНЫЙ» ТЕЛЕКАНАЛЕХЬ «IАЛИМУН» ОЛИМПИАДИН ФИНАЛНИ ЛОВЗАР ХИЛИРА. 2016-ЧУ ШЕРАН МУЪРАН ТОЛАМХОЙ БИЛГАЛБЕВЛИРА ЖАМИАШ ДИЧА. ДАГАДАЙТА ЛАЪА, «IАЛИМУН» ОЛИМПИАДА ХЮРА ШАРАХЬ ДIАХЬОШ Ю РОССИН КУНТА-ХЬАБЖИН ЦАРАХЧУ ИСЛАМАН УНИВЕРСИТЕТАН МУТАЕЛАМАШНА ЮКЪАХЬ. ХЮКХУ ШАРАХЬ ОЛИМПИАДЕХЬ ТОЛАМ БАЪККХИНЧАРНА ЮКЪАХЬ ВУ ЗАГАЕВ ИЕЛА, ТАЙМУСХАНОВ МОХЪМАД, УМАЛАТОВ МАНСУР, ТКЪА ИШТТА ШИКИЕВА МИЛАНА.

тIехь» толамаш баьхнарш а, нийса жоплаш душ «орденаш» мелла а алсам яьхнарш а бара. Мухаммад Пайхамаран (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) дахарх а, ислам динан исторех а, философех а долу хаттарш дара олимпиадин дакъалацархойн харарш зерхьама душ хилларш.

Телевизионни «Iалимун» гуманитарни олимпиада Нохчийн Республикин кегиьрхойн Г'уллакхашкахула йолчу министерствос, Нохчийн Республикин бусалбанийн динан урхалло, Россин Кунта-Хьабжин исламан университетца а, Нохчийн пачхьалкхан «Грозный» телерадиокомпаница а цьхьанна дIахьош ю.

Олимпиадин толамхошна совгIаташ дIадалар карарчу ше-

ХЮКХУ ДЕНОШКАХЬ ЖУРНАЛИСТИЙН СКВЕРЕХЬ НАРКОАГРЕССИНА ДУЪХЬАЛО ЯРНА ДУЪНЕНАЮКЪАРЧУ ДЕННА ЛЕРИНА «ХААМИЙН ЧЕТАР» ЦIЕ ЙОЛУ Г'УЛЛАКХ ДIАДАХЬБИРА. ИЗА ВОВШАХ-ТОЪХНЕРА НОХЧИЙН РЕСПУБЛИКИН КЕГИЙРХОЙН Г'УЛЛАКХАШКАХУЛА ЙОЛЧУ МИНИСТЕРСТВОС РЕСПУБЛИКИН НАРКОЛОГИН ДИСПАНСЕРЦА ЦЪХЬАНА.

Журналистийн скверехь кегиьрхоша хIиттийна стоьлаш блокнотех, бейсболкех, футболкех, тайп-тайпанчу марзалкех, хаамийн буклетех юьзна яра. И совгIаташ душ дара наркоманин хьокхехь долчу хаттаршна нийса жоплаш деллачарна.

Соьлжа-Палин бахархой цкъа хьалха мелла а ларлуш, кегиьрхоша лелочух ца кхеташ хуйсура. Амма цкъа цьхамма-шимма стоьлаш тIехь Юкху тIехь хаттарш долу билеташ схьа а эцна, жоплаш делча, и Г'уллакх баккхийчарна а хазделлера. Хаттаршна нийса жоплаш делларш совгIаташ даьхна ца Ийра, цара зийра наркоманихула долу шайн хаарш.

«26-гIа июнь дерриге а дуйненахь наркотикашна дуйхьало яран де аьлла билгалдоккхуш ду. Ткъа, тхуна

НАРКОМАНИНА ДУЪХЬАЛ - ТЮМ

Ловзаран кепехь – мехалчух

хетарехь, адамаш наркотикех лардар, иза уггаре а хьалха цунах долуш долу зулам а, и ун сиха даьржаш хилар а адамашка, къаьсттина кегиьрхошка дIахайтар ду. Наркотикаша адамийн дахар хIаллакдеш хилар хивча, уьш мелла а ларлуш бу царех. Цундела, муьлхха а наркотикин молханаша адамийн могашаллина

зен деш хилар дIахоуьйтуш дIахьош ду оха хIара Г'уллакх», – элира Нохчийн Республикин кегиьрхойн Г'уллакхашкахула волчу министрлан Г'юнчас Гайраханов Мовлас.

З.САГАЕВА

Суьрта тIехь: «Хаамийн четарехь»

БЕРИЙН ДАХАР

«Дика Г'уллакх»

ИШТТА ЯРА ХЮКХУ ДЕНОШКАХЬ С.В.МИХАЛКОВНИ ЦАРАХЧУ РЕСПУБЛИКИН БЕРИЙН БИБЛИОТЕКО ДIАДАХЬНАЧУ Г'УЛЛАКХАН ЦIЕ. «ДУЪНЕНАН МУЪЛХХА А АЪЗНАШ ДИКАЛЛЕХЬ ДУ» ПРОЕКТАН ГУРАШКАХЬ ДIАХЬОШ ДАРА И Г'УЛЛАКХ.

Могашалла ледара йолчу берийн Г'уллакхашна леринчу отделан заведуюши Домбаева Амнат, Медiateкин отделан заведуюши Паршоев Муслим, библиотекарь Докаев Ваха, иштта «Цьхьанна Г'овай» Россин берийн фондан интернациональни бригадин волонтераш «Могашаллин догIа» книгин автор Аветисова Алла йолчохь хьошалгIахь хилира.

Алла жимачохь дуйна лерса доцуш ю. Делахь а юктараллина ша пайдехь хилийта хьйна цунна. Бейийн дарбанех лаьцна книгаш яьзеш ю иза, иштта могашалла ледара йолу бераш кхиорехь Г'ло деш а ю.

Аветисова Алла йолчу хьошалгIа баханчу библиотекин белхахошна иза йолчу даьхкина лерса ледара долу бераш карийна (Сайдаева Раяна, Дедишева Амнат, Тарамов Иела, Асхабов Халид).

Царна боккха кхьах хиллера шайн доттагIа, Алла йолчу баьхкина берийн библиотекин белхайой бовзарх. «Могашаллин догIа» книгин автора дийцира шех а, шен книгах а лаьцна, иштта, волонтерашна цо шен доттагIий бовзийтира.

Библиотекин белхахоша лерса ледара Алла а, цуьнан къона доттагIий а берийн библиотеке хьошалгIа кхайкхийра. Шайш

дIасакъастале шайна хьошалла динчу хIусамнанна а, и йолчохь хиллачу берашна а альбомаш, къоламаш, книгаш, бес-бесара кехат чохь долу Тюьрмигашца совгIаташ дира. ДIасакъастара безаман суьрташ даьхна.

З.ЛЕЧИЕВА

Суьрта тIехь: С.В.Михалковни цIарачу Республикин берийн библиотекин белхайой

Ламазан хенаш

(23–28 июнь)

Ламазан де	Г'уьйра	Делкъа	Малхбуза	МаркIажа	Пхуьйра
24	02:30	12:30	16:15	19:46	21:35
25	02:30	12:30	16:15	19:46	21:37
26	02:31	12:30	16:15	19:46	21:37
27	02:32	12:30	16:15	19:46	21:37
28	02:32	12:30	16:15	19:46	21:37
29	02:33	12:30	16:15	19:46	21:36

МОГАШАЛЛА ИАЛАШЪЯР

Нохчийчоьнан онкологаш – «КIайн буьйсанах – 2016» форумехь

22-чу июнехь Санкт-Петербургехь онкологин «КIайн буьйсанах-2016» II-гIа форум йолаелла. Форуман балхаш дакъалоцуш пачхьалкхашкара 2000 герта онкологаш бу, иштта Россера а, дозанал арахьара а бевзаш болу Илманчаш а бу.

Нохчийн Республикин цIарах форумехь дакъалоцуш бу республикин онкологин диспансеран ляраш-онкологаш Такаев Адам, Гадаев Ширвани, Мадагов Адам. Онкологаша бечу хаамашца, форумехь дийцаре деш ду онкологин лазаршна диагностика яран керла некъаш, хьесапаш, ону чIогIачу, кхерамечу лазарна молханийн а, химиотерапин а керла кепаш. Илманехь мел хиллачу кхиамех дерг довза аьтто бу цигахь.

Токаев Адама дийцарехь, форуман белхан пленарни а, лекционни а залашкахь дуйхьалдIа йолчу трансляцехь гойтуш ю «life Sergey» (Хирургин дахар) Иаламат чолхе йолу клиникин операциш.

Онкологин дакъошкахула йолу лекцеш цьхьанна хеннахь 10 зала чохь йойшуш ю. Форуман хIора сахьт а, минот а онкологина лерина ю. Цигахь къаьсттина духа докладаш зудчун дегIаца хуьлчу онкологина лерина ю.

«КIайн буьйсанах – 2016» форумехь леринчу тидаме эцнарг онкологин цамгаршна диагностика яран, дарба даран кхузаманан тоьлла методикаш йовзийтар а, медицинин керла Гирсаш (химиотерапин) бовзийтар а ду.

З.ШАЛНБЕВА

Хенан хIоттам

28-гIа июнь

Республикехула хила тарло: дийнахь... +29 градус, мархаш а йолуш, догIа а догIуш
буьйсанна... +21 градус, кIезиг мархаш а йолуш, жимма догIа а догIуш;

29-гIа июнь

Республикехула хила тарло: дийнахь... +31 градус, екхна а йолуш, буьйсанна... +21 градус, екхна а йолуш.

Лараме газетдешархо

ДIахьош ду 2016-чу шеран шолгIачу эхашарна «Даймохк» газете избалар.

2007-чу шарахь дуйна вайн газет кIирнах кхуэза арадолуш ду.

«Даймохк» газетехула шун хоййла хир ду Нохчийн Республикехь, Россехь, дуйненахь хуьлуш долчу Г'уллакхехь дерг.

ЯзIо «Даймохк» газете. Шун иза дан таро ю редакцехь а, республикин муьлххачу а зIенан отделенехь а. Эхашарна болу газетан мах:

редакце веана издеш – 468 сом;
почтан отделене вольдуш, сьхаьбцуш – 877 сом
68 кепек;
цIа дIадохьуш – 923 сом 76 кепек.

Газет диллинарг: Нохчийн Республикин къоман политикин, араьхарчу зIенийн, зорбанан, хаамийн министерство.

Газет диллинчу/араьхьочу адрес: 364060, Соьлжа-Г'ала, Дудаевн Бульвар, Радийн цIа.

Газетана регистраци йина зIенан, хаамийн технологийн, шуьйрачу коммуникацийн дексехь терго латторехула йолчу Россин Федерацин Федеральни службехь. Тьомшалла ПИИ №9 ФС 77 – 58270 05.06.2014 шо.

Кьорт редактор – Б.ШАМСУДИНОВ

Редакцин адрес: 364051, Нохчийн Республика, Соьлжа-Г'ала, Маяковскийн урам, 92, тел. 8(8712) 22–22–24

Газет зорбатюхна ГУП «ИПК «Грозненский рабочий» издательствехь. Издательствон адрес: 364021, Соьлжа-Г'ала, Интернациональни урам, 12/35. Тираж – 2500. Заказ №2401. Зорбанна куьз яздина графика 27.06.2016 шо 17:00 хила дезаш, зорбанна куьз яздина 16:00.

Редакцина а, материаллийн авторшна а хетарг цьхьатерра ца хила тарло. Рекламин материаллийн чулацамах долу жопалла редакци тIе а ца лочу. Куьйгайозанашна рещензи ца йо, юха ца дерзало. М билгалонца йолу материаллаш зорба туьлуш рекламн бакъо йолуш. «Россин Почта» каталогехь изданин индексе - 04165.